

REKK REGIONAL CENTRE
FOR ENERGY
POLICY RESEARCH

A Brit döntés háttere

Kerekes Lajos

Energetikai Szakkolégium
2014. április 3.

REKK REGIONÁLIS
ENERGIAGAZDASÁGI
KUTATÓKÖZPONT

- A brit energiapolitika története: a liberalizációtól a tervezésig
- Európai kontextus: piaci feszültségek és szabályozási dilemmák
- Erőművi beruházások gazdaságtana: termelési költségek és ármeghatározódás
- Nukleáris projektek: ígéretetek és kockázatok

Hatékonyság és versenyképesség

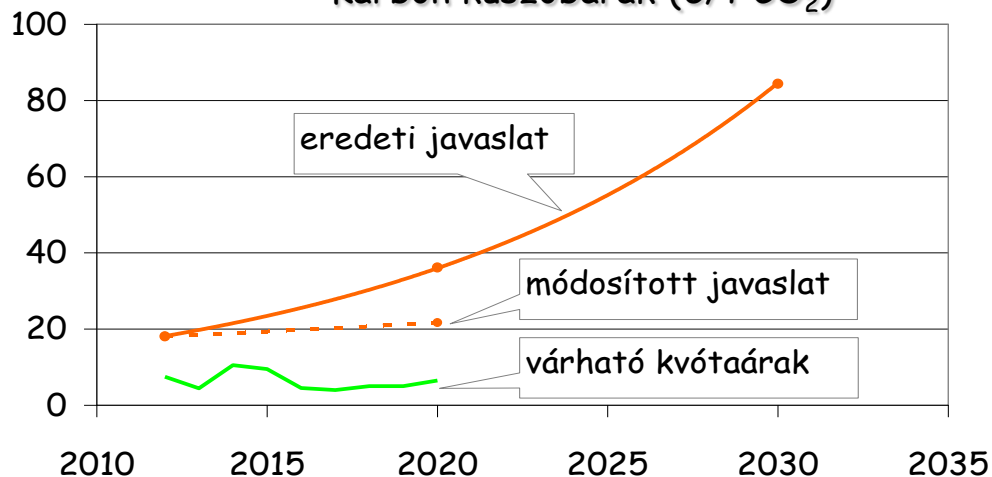
- 1989: Dekompozíció és privatizáció
  - CEEB feldarabolása, erőművi társaságok, regionális szolgáltatók, és TSO létrehozatala
- 1990: Power Pool
  - koncentrált, kötelező nagykereskedelmi piac (National Power + Powergen duopóliuma)
- 1992-1997: Dash for gas (IPPs)
  - CCGT erőművek belépése (0%→27%) & szén-erőművek kiszorulása
  - versenyző piaci struktúra kialakulása (CCGT+divestment)
- 2001: Neta
  - decentralizált nagykereskedelmi piac bevezetése
  - gyors áresés - kilépések - likviditáscsökkenés - vertikális integráció (Big Six) - 2002: British Nuclear
- 2003-2008: Fenntarthatósági és ellátázbiztonsági szempontok megerősödése
  - RCEP Report (2000) The Changing Climate → **dekarbonizáció** (Isd Stern Report)
  - 2004: Nettó import megjelenése + LCPD (2001) → **ellátázbiztonsági aggályok**
  - Tartós áremelkedések → **versenypiaci aggályok** (Ofgem vizsgálatok 2008-2009: Energy supply probe, Market power concerns, Likvidity report)
  - Villamosenergiapiaci reform: Project discovery (2010)

Cél: dekarbonizáció az ellátásbiztonság megőrzése mellett elfogadható áron → Karbonsemleges beruházások ösztönzése

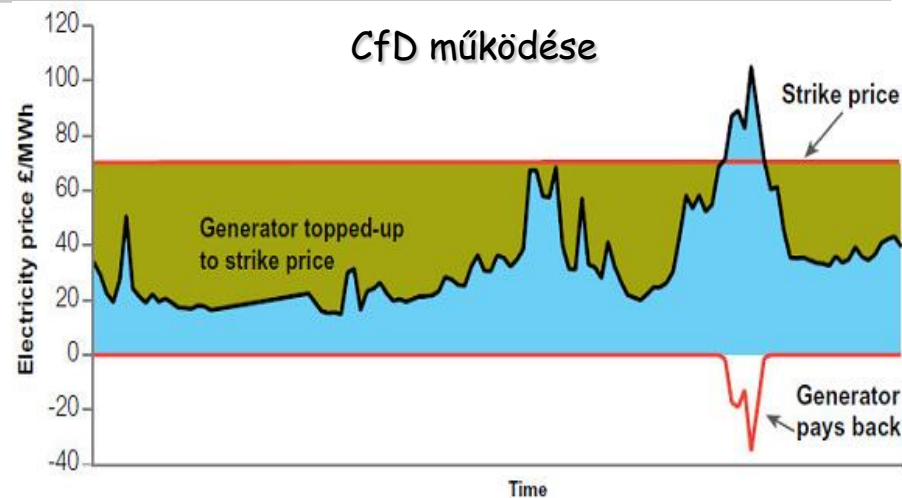
- Emission Performance Standard (EPS)
  - Emissziós korlát új fosszilis erőművekre - 450 gm/kWh (vs 900)
- Carbon price floor (karbon küszöbár)
  - CO₂ adó az effektív kvótaárak emelésére
- Contract for differences (CfD)
  - Értékesítési árgarancia
  - Hinkley project: 92 £/MWh (≈ 111 €/MWh) (2023 projektkezdet)
- Kapacitáspiac
  - Erőművi kapacitások rendelkezésre állásának javadalmazása
  - Első aukció 2014, kapacitások rendelkezésre állása 2018/19

EMR a gyakorlatban

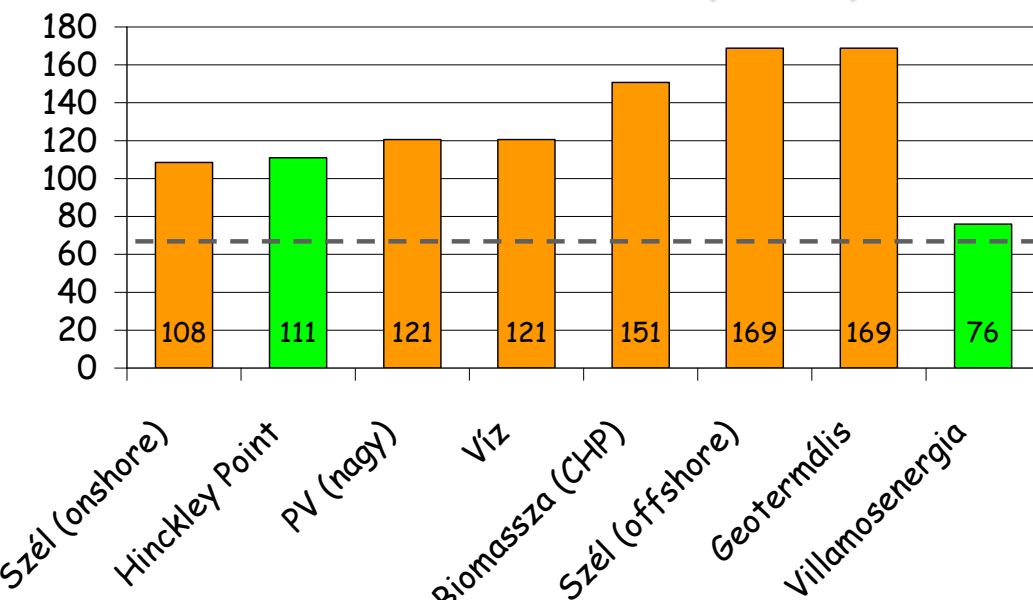
Karbon küszöbárak (€/t CO₂)

CfD működése

Garantált árszintek (€/MWh)

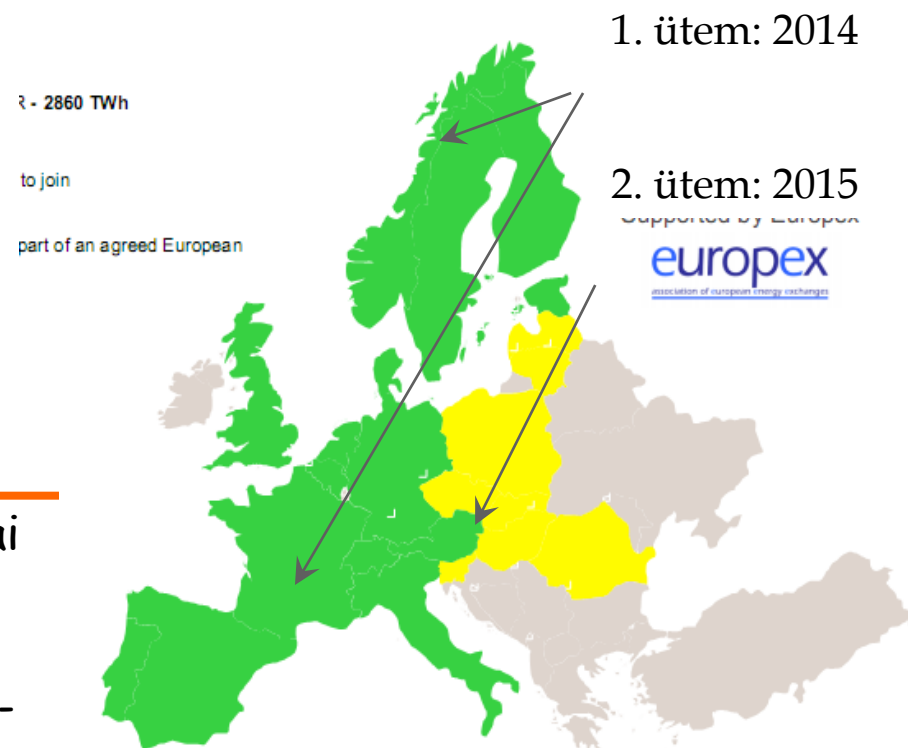

- A brit energiapolitika története: a liberalizációtól a tervezésig
- Európai kontextus: piaci feszültségek és szabályozási dilemmák
- Erőművi beruházások gazdaságtana: termelési költségek és ármeghatározódás
- Nukleáris projektek: ígéretetek és kockázatok

- Szabályozási kompetenciák újraelosztása
  - Tagállami jogkörök szűkítése, uniós jogalkotás dominanciája
  - Intézményrendszer kiépítése (ENTSO, ACER)
  - Részletszabályozás térnyerése (FGs, Network Code)
- Piacintegráció elmélyítése
  - Határkeresztezõ kapacitások piaci allokációja (CACM NC)
  - Másnapi piacok (DAM tőzsdék) összekapcsolása

- Végső cél: egységes, liberalizált európai (villamos)energia-piac
- Fenntarthatósági célrendszer
  - 20% megújuló-20% energiahatékonyság-20% CO₂
  - Erőteljes megújuló támogatási rendszer
  - Emissziókereskedelmi rendszer (ETS)

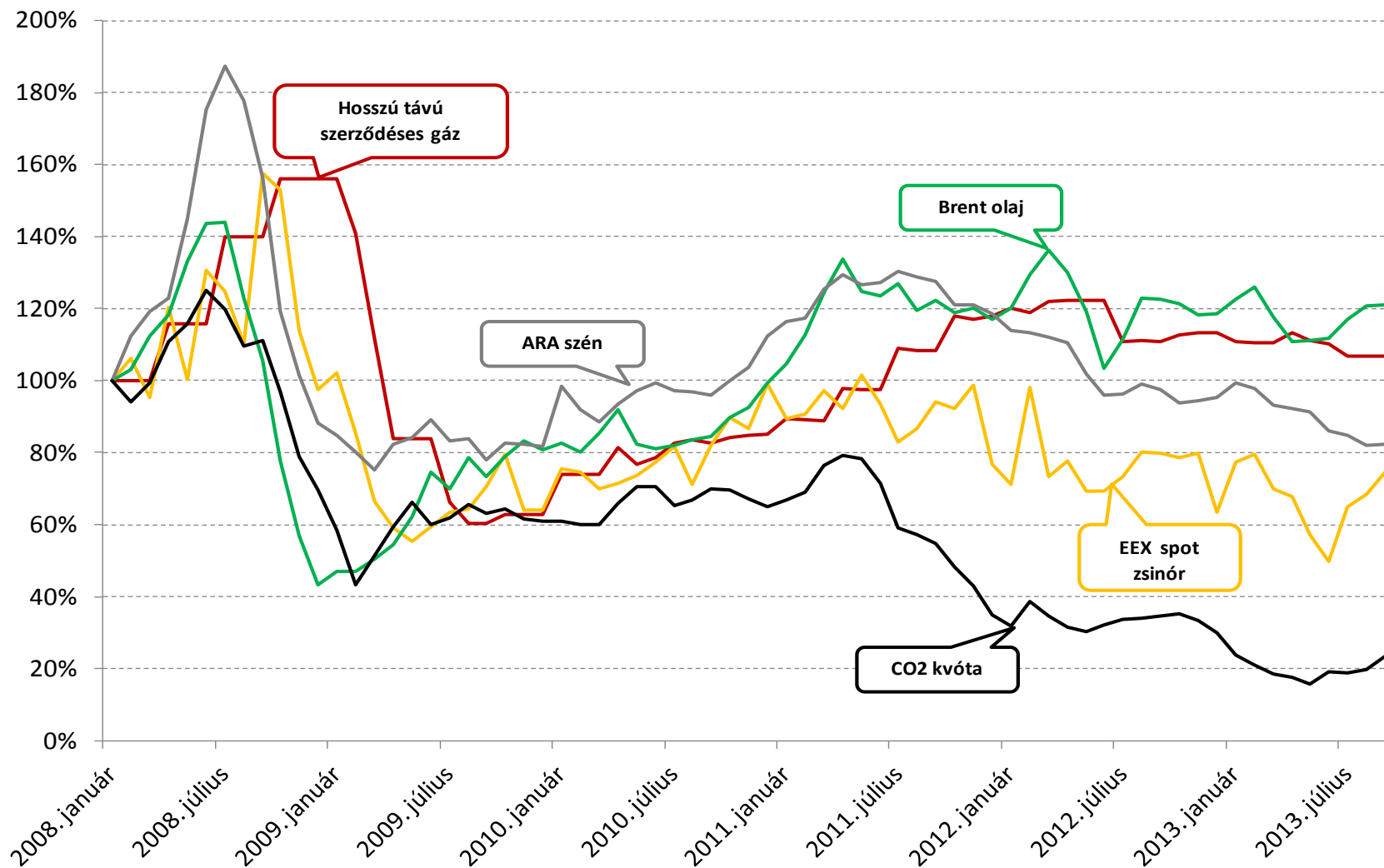
Az európai piacösszekapcsolás várható menetrendje

Forrás: Europex (2012)

Európa: piaci környezet

Forrás: REKK

Európa: erőművi feszültségek

- Kedvezőtlen tüzelőanyagár-arányok (drága gáz, olcsó szén, alacsony CO_2 árak)
- Megújuló erőművi kapacitások térnyerése - konvencionális erőművek piacvesztése
- Csúcs-zsinór különbség szűkülése

- Negatív csúcserőművi jövedelmezőség

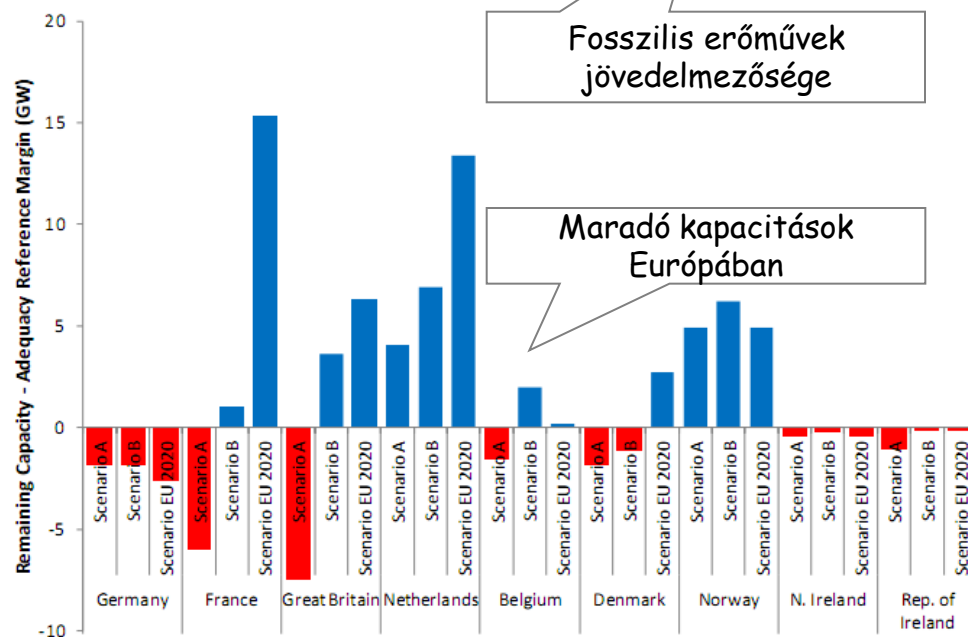
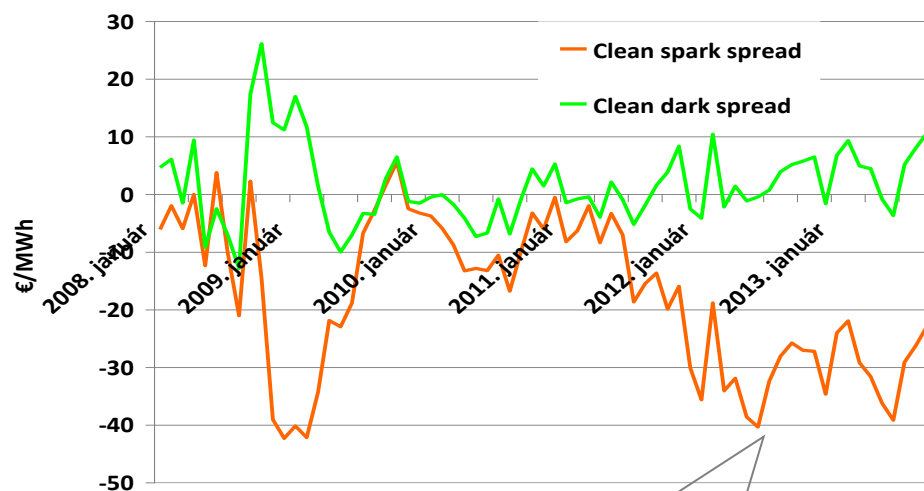
- Több milliárdos értékvesztések
- Bezáró CCGT blokkok
- Felfüggesztett beruházások

- Ellátásbiztonsági aggodalmak

- Kapacitásmechanizmus-vita

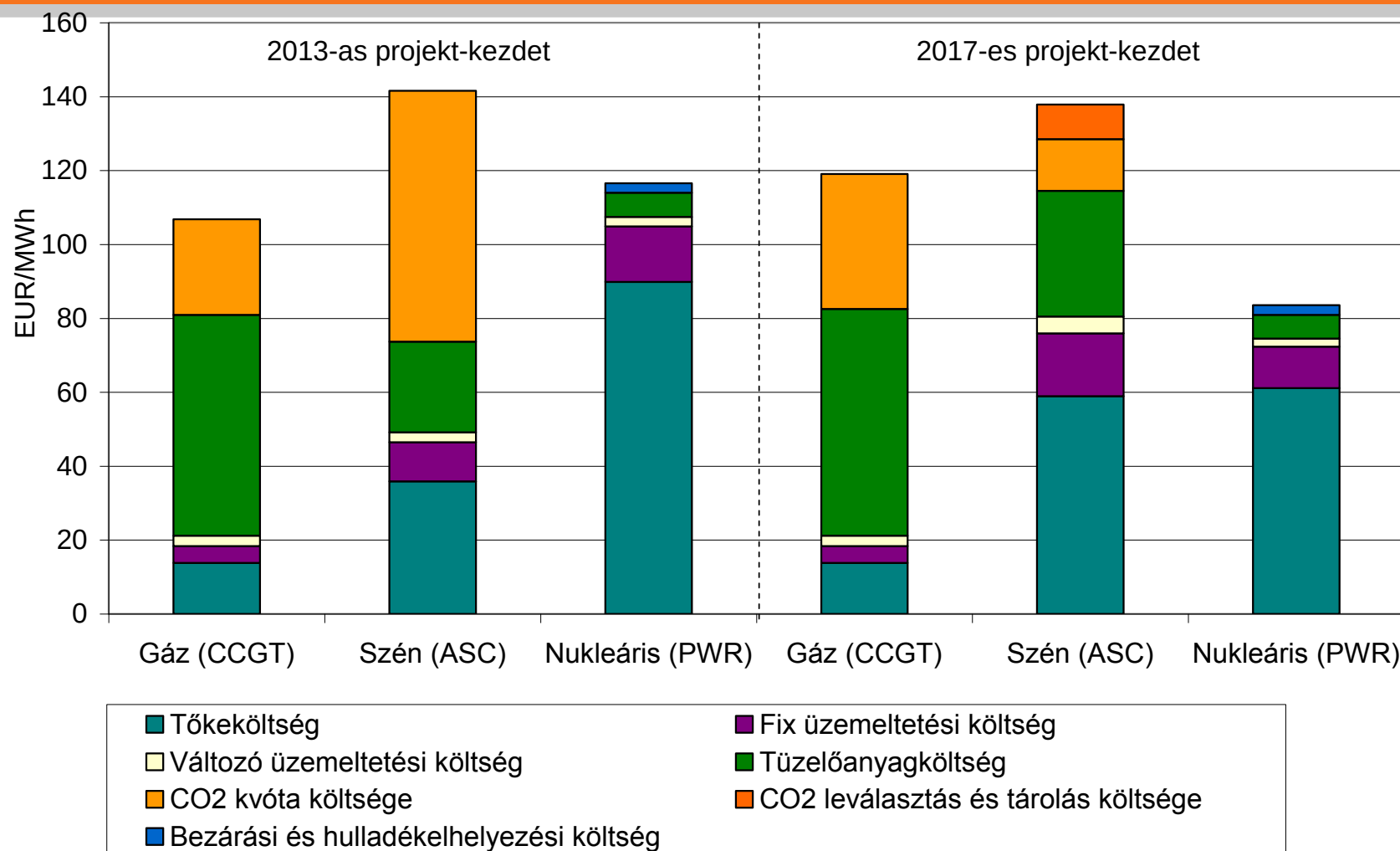
- Stratégiai célkitűzések konfliktusa - prioritások átrendeződése
  - Ellátásbiztonság: igényeket kielégítő erőműpark kiépülésének biztosítása
  - Fenntarthatóság: fosszilis tüzelőanyagok kiváltása, növekvő energiahatékonyság, termelés dekarbonizációja
  - Versenyképesség: egységes, versenyző európai (villamos)energiapiac
- Megújuló támogatási rendszerek piacosítása
  - Támogatási szint piaci alapú meghatározódása (kötelező átvétel helyett aukcióztatás)
- Emissziókereskedelmi rendszer reformja ↔ UK: Árküszöb + EPS
  - Átmeneti megoldás: backloading és árstabilizálási tartalék
  - Strukturális megoldás: kínálat csökkentése (évi szűkítés 1,74%-ról 2,2%-re)
- Kapacitásmechanizmusok bevezetése ↔ UK: Kapacitáspiac
  - Csúcserőművi kapacitások rendelkezésre állásának javadalmazása (kapacitásdíj/rendekezésre állási díj)
  - Preferált módszerek: stratégia tartalék vagy kapacitáspiac

- A brit energiapolitika története: a liberalizációtól a tervezésig
- Európai kontextus: piaci feszültségek és szabályozási dilemmák
- Erőművi beruházások gazdaságtana: termelési költségek és ármeghatározódás
- Nukleáris projektek: ígéretetek és kockázatok

	Atom	CCGT	Szén	Szén+CCS	Szél	Napelem
Kapacitás (MW)	1400	480	750	474,4	45	1
Létesítés időigénye (évek)	7	2	4	4	1	1
Várható élettartam (évek)	60	30	40	40	25	25
Hatékonyság (net,LHV)	33,0%	57,0%	41,1%	34,8%	-	-
Kihasználás (%)	85,0%	85,0%	85,0%	85,0%	26,0%	13,0%
Beruházási ktg (\$/kW)	4102	1069	2133	3838	2349	6006
O&M (\$/MWh)	14,7	4,5	6,0	13,6	21,9	30,0
Tüzelőanyag költség (\$/MWh)	9,3	61,1	18,2	13,0 ?	0,0	0,0
CO2 költség (\$/MWh)	0,0	10,5	24,0	3,2	0,0	0,0
Teljes ktg (\$/MWh) 5%	58,5	85,8	65,2	62,1	96,7	410,8
Teljes ktg (\$/MWh) 10%	98,8	92,1	80,1	90,0	137,2	616,6

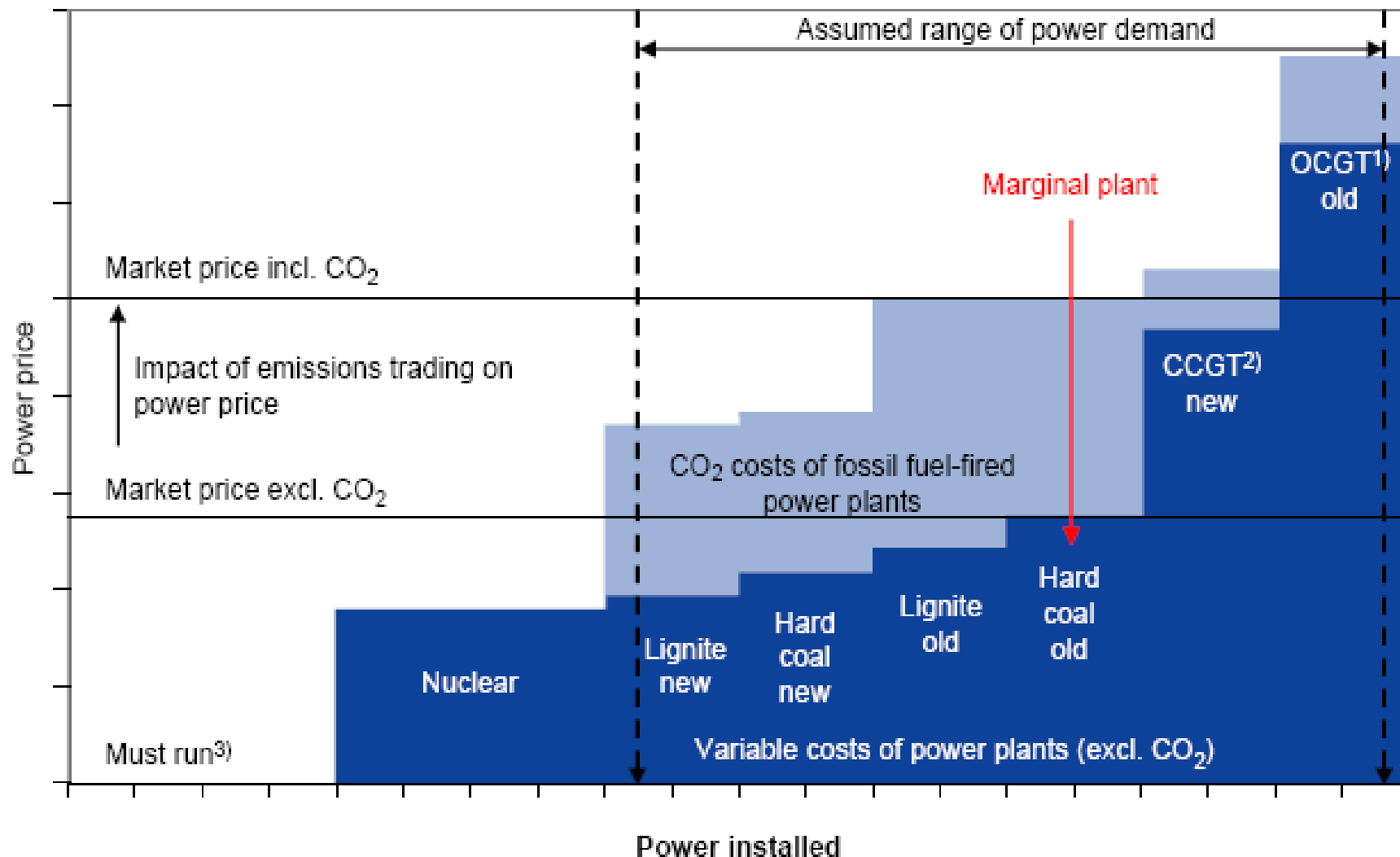
Forrás: IEA (2010)

Erőművi termelési költség szintek

Forrás: Mott MacDonald (2010)

Merit order és ármeghatározódás?

- A brit energiapolitika története: a liberalizációtól a tervezésig
- Európai kontextus: piaci feszültségek és szabályozási dilemmák
- Erőművi beruházások gazdaságtana: termelési költségek és ármeghatározódás
- **Nukleáris projektek: ígéretetek és kockázatok**

Technológiai fejlődés és üzemeltetési tapasztalatok

- Magas rendelkezésre állás ($\approx 90\%$)
- Hosszú üzemidő (60 év)
- Kiszámítható, stabil, alacsony üzemeltetési költségek
  - érzéketlen a tüzelőanyagár-változásokra
- Megnövekedett üzembiztonság (passzív védelmi rendszerek)

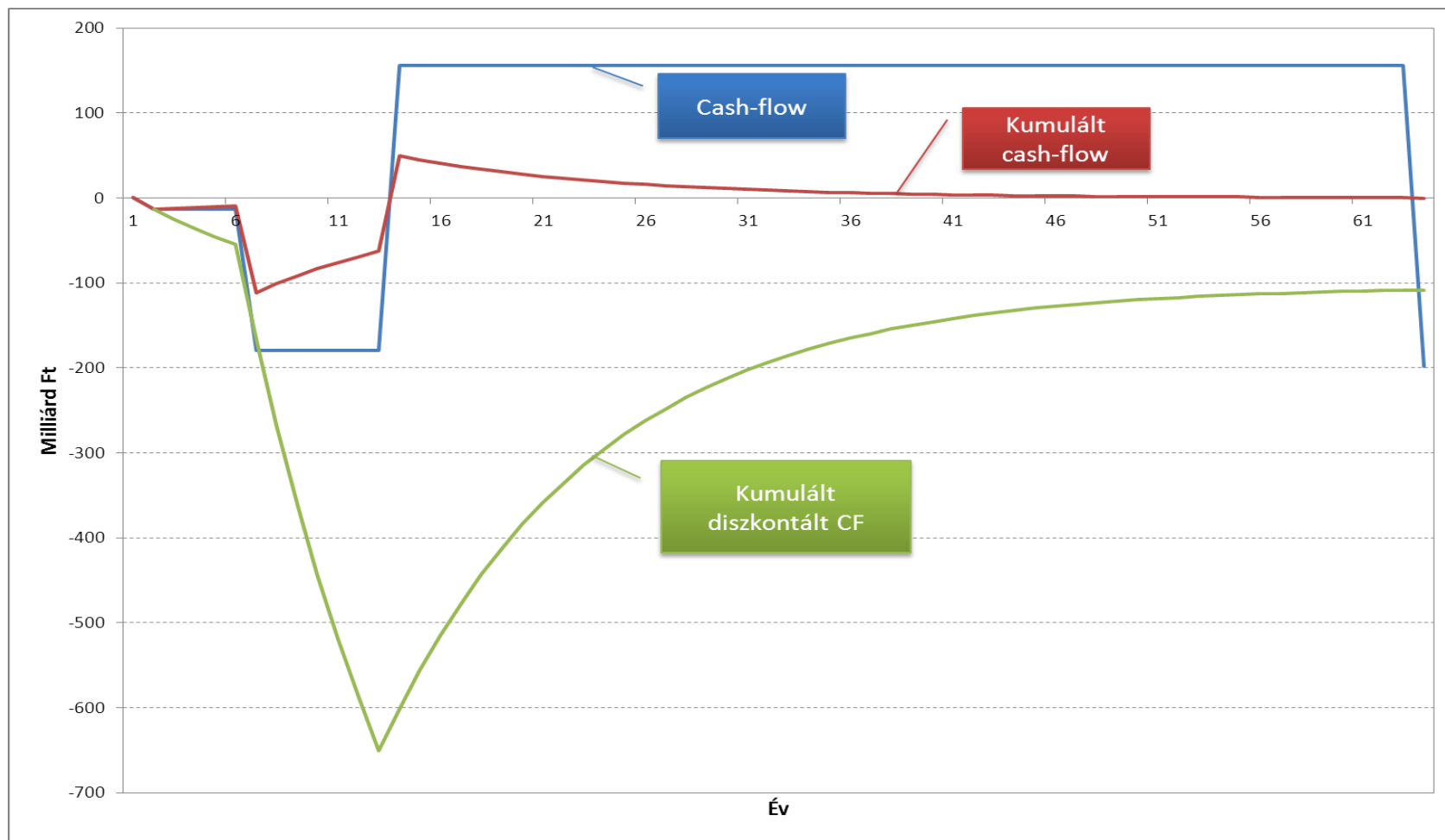
Klímavédelmi és ellátásbiztonsági szempontok

- Karbonsemleges erőművi technológia
- Jelentős uránkészletek, diverzifikált lelőhelyeken, politikailag stabil országokban
- Hosszabb időre, jól készletezhető, kiszámítható árú tüzelőanyag

- Előkészítési fázis (5-10 év)
  - Szabályozási hiányosságok és politikai beavatkozások
- Kivitelezési fázis (7-10 év) **Beruházói kockázat**
  - Szabályozási változások, szigorodó előírások, felügyeleti szerv beavatkozása (Shoreham)
  - Technológiai/kivitelezési problémák
  - Felhasznált anyagok árnövekedése

}	→	Határidőtúllépés
}	→	Beruházási költségnövekedés
- Működési fázis (40-60 év)
  - Elhúzódó, gyakori karbantartások (kényszerű üzemszünetek)
  - Értékesítési ár(bevétel)kockázat
  - Nukleáris baleset
- Bezárási fázis (10-100 év) **Társadalmi kockázat**
  - Elhasznált fűtőelemek elhelyezése (nukleáris fertőzés)
  - Technikai nehézségek a bezárási munkálatok során (ktg)

Nukleáris beruházások megtérülése

Forrás: REKK (2013)

Mitől függ a nukleáris erőművek versenyképessége: érzékenységvizsgálatok

Alapeset: 66 \$/MWh hosszú távú határkölség

Beruházási költség
3500 \$/kW $\pm$ 1000 \$/kW

Tőkeköltség
7% $\pm$ 2%

Kihasználtság/kapacitásfaktor
85% $\pm$ 10%

Építési/kivitelezési idő
6 év $\pm$ 2 év

Tüzelőanyagköltség
10 \$/MWh $\pm$ 2 \$/MWh

Élettartam
40 év $\pm$ 5 év

Hosszú távú határkölség változása %-ban az alapesethez képest

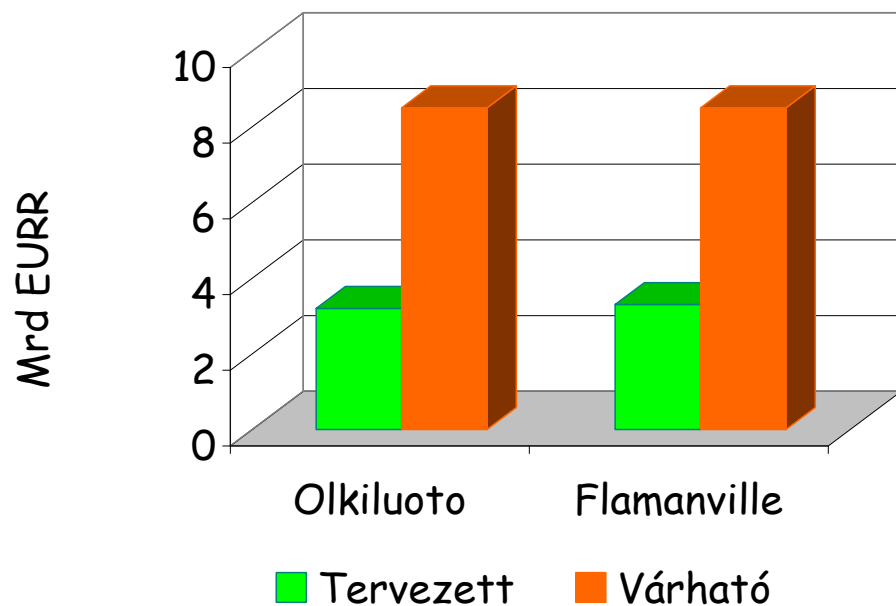

Forrás: IEA (International Energy Agency)

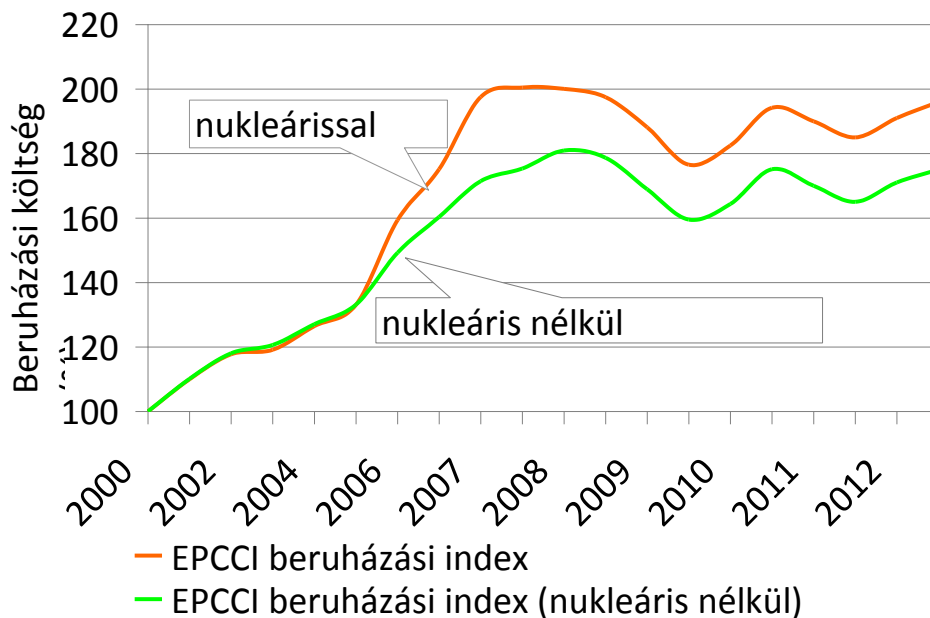
Nukleáris kockázatok

- FOAK-NOAK (40% beruházási ktg differencia)
- Alapanyagárnövekedés (IHS CERA)
- Finanszírozás: nukleáris felár (kockázati prémium)

Európai erőműépítések tapasztalatai

Európai erőművi beruházási költség-indexek

EGYESÜLT ÁLLAMOK	
Hitelgarancia	A beruházási költség 80%-áig
Adókedvezmény	Az első 6 GW atomerőművi kapacításra 18 \$/MWh, vagy 125 millió \$/1000MW
Kockázatbiztosítás (standby support)	Az első 6 reaktorra Az első két reaktorra 550 millió \$, a következő négy reaktorra 250 millió \$
EGYESÜLT KIRÁLYSÁG	
CfD – Contract for Difference	Kiegészítő ártámogatás (az előre meghatározott célár és a piaci ár közti különbséget megfizetésére vonatkozó – állami – kötelezettség)
Állam garancia	Kivitelezési kockázatot enyhítő hitelgarancia és/vagy állami hitel Infrastrukturális beruházások ösztönzését szolgáló 50 milliárd £-os alap

- > Állami garancia, adókedvezmény, FIT, CfD stb: jogellenes állami támogatás?
- > USA: átmeneti (FOAK-NOAK átmenetet segítő) jelleg, szolgáltatás típusú támogatás
- > Dekarbonizációs dilemma: nukleáris & CCS versus megújuló

Köszönöm megtisztelő figyelmüket!

lajos.kerekes@uni-corvinus.hu

www.rekk.eu

+36 1 482 7042